

Jesus og skæbnetroen

Af Preben Bovin

Hvad enten man er unitar, kristen eller Jehovas Vidne, så må man erkende, at Jesus' gudsbillede har været eneherskende næsten helt op til vor tid. Det er først i dette århundrede, med kvindens krav om ligeberettigelse, at billedet af den mandlige gud er kommet i søgelyset. Mange ønsker et nyt officielt gudsbillede, men en ændring på dette område er tilsyneladende vanskelig for ikke at sige umulig at gennemføre - ikke mindst i lyset af de mange gamle, dejlige salmer, der alle taler om faderguden.

I mine øjne var dette billede, af Gud som en far, både smukt og velvalgt på Jesus' tid, fordi det indeholdt nogle selvindlysende kvaliteter som ansvar, omsorg og tilgivelse - kvaliteter som godt nok i dag måske i endnu højere grad kan findes mellem barnet og moderen.

Jesus' tillid til faderguden finder vi mange steder i det ny testamente. Her belyses først og fremmest Jesus' tillid til Guds kærlige omsorg og medleven. Men for mig er det klart, at Jesus prædiker troen på forsynet eller skæbnen. Alt i hvert eneste menneskes liv er tilsyneladende efter hans mening ikke alene forudset, men også forudbestemt af Gud. - Det er en opfattelse, som på samme tid kan virke både betagende og knugende.

Nutidsmennesket har vel lidt svært ved at antage en form for skæbnetro, men det er tydeligt at tanken om Guds direkte styring har haft et fast tag i menneskeheden på Jesus' tid og i mange af de forløbne århundreder siden da.

I det gamle Israel greb Gud ifølge skrifterne ustandselig ind for at styre udviklingen i den af ham ønskede retning.

I kristenhedens oldtid og i middelalderen påkaldte man umiddelbart Guds dom i forskellige sammenhænge. Tænk f.eks. på jernbyrden, hvor den anklagede skulle bære glødende jern, og blev frikendt, hvis han ikke tog skade. Og tænk på tvekampen, hvor Gud formodedes at styre kampen til en retfærdig udgang.

Vi må således se i øjnene, at erkendelsen af den ubrydelige verdensorden med dens veldefinerede naturlove har reduceret antallet af skæbnetroende betydeligt, især hvis skæbnetroen indebærer, at den frie vilje sættes ud af spillet.

Vi kender ikke desto mindre sikkert alle adskillige eksempler på hændelser, der *kan* tydes i retning af en direkte indgriben fra den kærlige Guds side, men det er som om hændelsernes troværdighed, som Gud-styrede, mindskes, når man ser på alle de ulykkelige hændelser, i form af ulykker, som indtræffer uden at en kærlig guddommelig styring i sidste øjeblik afværger katastrofen.

Hvis man tænker lidt dybere over spørgsmålet, kan man heller ikke undgå at få en dårlig smag i munden ved tanken om, at Gud skulle have nogle "skødebørn", som han tager sig særligt af, mens han lader "naboens børn" gå til grunde.

En opfattelse af skæbnetro eller udvælgelsestro kan selvfølgelig, som enhver anden tro, underbygges gennem citater fra bibelen. Et af de mest anvendelige er vel nok: "Guds veje er uranselige". Det kan bruges ved ethvert spørgsmål.

Bare luk øjnene for enhver urimelighed, og luk ørerne for ethvert logisk argument, så kan dine egne dogmatiske synspunkter overleve enhver analyse, for "Guds veje er uranselige", de lader sig ikke vurdere.

Den modsatte påstand, at "Guds veje kan efterforskes", giver dig ikke nogen sovepude og ikke nogen patentløsning på tilværelsens mange forskellige spørgsmål, men giver måske i det lange løb et bedre og sundere grundlag at leve og dø på.

Vælger man denne opfattelse, må man gøre sig klart, at den mulighed kan komme til at foreligge, at man gennem sin egen efterforskning tvinges til at revidere nogle af de anskuelser, som man måske på et følelsesmæssigt grundlag, tidligere har betragtet som fastslåede.

Måske vil man komme til at se, at den kristusskikkelse, som man tidligere opfattede mere som et religiøst følelsessymbol end som en realistisk virkelighed, nu ændrer karakter.

Mange mennesker har gennem deres skoleopdragelse fået den opfattelse, at Jesus var mere Gud end menneske, og dette til trods for hans egne klare udtalelser om sin natur og sin mission.

Jesus har tilsyneladende aldrig ønsket sig selv dyrket som en guddom. Han opfattede sig selv som en lærer og reformator af den eksisterende religion.

Det, han talte imod, var netop "de vedtagne religiøse sandheder", der medførte en udvendig ceremoniel gudsyndelse inden for bestemte rammer. Og det, han som lærer forsøgte at give tilhørerne en forståelse af, var den fællesreligiøse sandhed: At vi høster det, vi sår. - Vi er frie sjæle, der kan gøre vore erfaringer, og Jesus peger på, at der gælder den lov i universet, at hvis vi vælger ondskaben, så møder vi ondskab, og hvis vi vælger kærligheden, så mødes vi selv af kærlighed.

Hvis man fortsat fastholder det synspunkt, at Guds veje kan efterforskes, noget som mange religionsstiftere peger på, så kan man komme i den situation, at man finder det nødvendigt at danne sig en *personlig* opfattelse af tilværelsens mål og mening.

Uffe Birkedal omtaler skæbnetro som et hedensk element, der har sneget sig ind i kristendommen. Han definerer den som: troen på en magt udenfor og over mennesket, der griber ind i menneskets tilværelse. Derimod anerkender han "forsynstroen", som ifølge hans forklaring består i, at vi erkender Guds love som virkelighedens love, og os selv som led i universets udvikling, der foregår i samklang med disse love.

Man kan i sin hverdag møde mennesker, der mener, at der ikke findes en styrelse i vor tilværelse, at der ikke eksisterer et kærligt guddommeligt forsyn. Begrundelsen kan være de mange sørgelige og ulykkelige hændelser, som vi ustandselig er vidne til sker overalt.

Efter min mening har man misforstået hele problemstillingen, hvis man tror, man kan vrage kærligheden til fordel for egoisme, at man kan dyrke hovmod og hjerteløshed til fordel for selvtugt og åndelig opdragelse, og så endda forvente, at Guds forsyn vil udvirke, at der aldrig kommer krig og andre selvforskyldte katastrofer.

Jeg mener, at hvis man forsynder sig imod naturen, så forsynder man sig imod sig selv. Hvis man forventer, at ondt avler godt, så har man misforstået den mekanisme, der råder i universet.

Det er denne "naturens eller tilværelsens lov", der gør, at jeg ikke kan acceptere den nøgne skæbnetro, hvor Guds vilje formodes at stå bag hver enkelt detalje i alle hans skabningers tilværelse.

Jeg ved godt, at mange ugeblade lever højt på fortællinger om mennesker, der i sidste øjeblik reddes fra en katastrofe. Den unge pige kommer for sent til den flyvemaskine, der senere forulykker uden at nogen passagerer overlever, alene fordi Gud sørgede for, at hendes cykel punkterede på vej til lufthavnen. Man undlader her at reflektere over, hvorfor de øvrige passagerer fik guddommelig tilladelse til at nå at komme med ulykkesmaskinen.

Guds vilje kommer derimod snarere til udtryk i et forsyn, der absolut ikke består i, at en engel kommer susende ned fra himlen og standser den løbske hest eller holder morderens hånd tilbage, men bl.a. deri, at der fra tid til anden opstår en stor lærer eller profet, hvis ord og handlinger aflejrer sig i menneskeslægtens bevidsthed.

Jesus' ord og gerninger har haft en utrolig indflydelse på millioner af menneskers liv og død. Hans opfattelse af mange ting kan vi også i dag lære meget af, til trods for, at han, efter nogles mening, ikke på alle punkter havde den fulde indsigt.

Guds vilje kommer også til udtryk der, hvor mennesker hjælper hinanden med at bekæmpe sult og nød gennem aktiv handlen, men absolut ikke der, hvor alle hænder forbliver dybt begravet i lommerne, fordi det er skæbnens uafvendelighed - Guds vilje - der sker fyldest, når ulykker rammer mennesker i flæng.

Livet, vi lever på jorden, giver os et vidt spillerum for både ondskab og kærlighed. Men hvis vi vil forstå livet (og således forstå lidt af den kraft, der står bag livet) så må vi forstå årsagssammenhængen og forsøge at tilegne os den positive udvikling, den tilbyder os som selvstændige mennesker eller frie sjæle om man vil, der i religiøse spørgsmål kun står til ansvar over for Gud og vor egen samvittighed.